

การวิเคราะห์ความได้เปรียบ

โดยเปรียบเทียบ

ในการส่งออกสินค้าเกษตร

ของประเทศสมาชิกอาเซียน

ANALYSIS OF

THE COMPARATIVE

ADVANTAGE IN

AGRICULTURAL EXPORTS

OF ASEAN MEMBERS

การวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตร ของประเทศสมาชิกอาเซียน

ANALYSIS OF THE COMPARATIVE ADVANTAGE
IN AGRICULTURAL EXPORTS OF ASEAN MEMBERS

สุวิมลพ์ เลียบอินุฬา¹
สาสิน โอสถานันต์กุล²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์การส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงศักยภาพของการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออก รวมถึงค่าส่วนแบ่งตลาดรวม ค่าผลกระทบทางโครงสร้าง ค่าผลกระทบทางการดำเนินงาน และค่าผลกระทบรวม สินค้าเกษตรที่ทำการศึกษา ได้แก่ สินค้าเกษตรสำคัญ 3 ชนิดตามรหัสฮาร์โมนไนซ์ คือ สินค้าเกษตรรหัส 16 ได้แก่ ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลาหรือสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ สินค้าเกษตรรหัส 10 ได้แก่ ธัญพืช และสินค้าเกษตรรหัส 17 ได้แก่ น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาล ข้อมูลที่ใช้ได้แก่ มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิดของประเทศสมาชิกอาเซียน, มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิด จากตลาดโลกสู่ประเทศสมาชิกอาเซียน และข้อมูลการส่งออกสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิดไปยังตลาดโลก ซึ่งเป็นข้อมูลหุตุยภูมิรายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2554 ผลการศึกษาพบว่าประเทศฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนามมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16 โดยที่ประเทศไทยมีการครองตลาดมากที่สุดและมีแนวโน้มครองส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 10 ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว ไทย และเวียดนาม โดยที่ประเทศเวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดสูงที่สุด ส่วนประเทศไทยมีแนวโน้มการครองส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างทรงตัว ส่วนประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 17 ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว ฟิลิปปินส์ และไทย โดยที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทุกปีทำการค้าและมีส่วนแบ่งตลาดที่สูงมาก

คำสำคัญ: ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, ฮาร์โมนไนซ์ 2-digit

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

The objectives of this study on the analysis of the comparative advantage in agricultural exports of ASEAN member states are to examine Thailand's agricultural export situation, and determine the comparative advantage of Thailand and other ASEAN members in agricultural exports as well as individual country's agricultural export potential. The analysis was based on the export specialization index, including the components of market share, structural effect, operational effect, and total effect. The agricultural commodities under investigation covered three major categories of traded products in the Harmonized Coding System (HS) including HS code 16 for edible preparations of meat, fish or crustacean and mollusk species, or other invertebrates, HS code 10 for cereals, and HS code 17 for sugars and sugar confectionery. Used for the analysis were the secondary annual data during 2007–2011 period on the export values of the products in the above three classifications originating from ASEAN member states, the export values of the products in the above three classifications from the world market destined at ASEAN member states, and the quantities of exports of the products in these three categories to the world market.

The findings indicated the countries that had comparative advantage in the exports of HS code 16 products were the Philippines, Thailand, and Viet Nam with Thailand holding the largest market share which also had a tendency to grow further. Countries having comparative advantage in exporting HS code 10 products were found to be Cambodia, Laos, Thailand, and Viet Nam with Viet Nam holding the largest market share and Thailand tending to maintain a stable market share. Those countries with comparative advantage in exporting HS code 17 products appeared to be Cambodia, Laos, the Philippines, and Thailand with Thailand having the most trade advantage and the largest market share throughout the studied period.

Keywords: comparative advantage, ASEAN Economic Community, agricultural products

การส่งออกสินค้าและบริการมีความสำคัญอย่างยิ่งกับเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกลไกสำคัญหนึ่งที่ผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูงและมีความสำคัญต่อประเทศชาติเนื่องจากเป็นภาคที่สามารถนำเข้าเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งรายได้เหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกนำมาใช้พัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจต่างๆ (PPR *Global Express*, 2550)

พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรมากมาย สินค้าหลายชนิดที่ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่งเนื่องจากมีข้อได้เปรียบทางด้านภูมิประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายในทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้ไทยสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้หลากหลายชนิดจนเป็นที่ต้องการของตลาดโลกตลอดมา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มมากขึ้น (บัณฑิต กล่อมเกลี้ยง, 2552)

การส่งออกสินค้าเกษตรได้กลายมาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกของสินค้าเกษตรมากถึง 29,042.3 ล้านเหรียญสหรัฐฯ รองลงมาคือ สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรมีมูลค่าการส่งออก 17,476.9 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าแร่และเชื้อเพลิง 13,252 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยสินค้าเกษตรนั้นมียอดการขยายตัวถึงร้อยละ 34.92 ซึ่งมากกว่าสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยส่งออกเป็นลำดับที่หนึ่งอีกด้วย (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2554) ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1

มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทย
ปี พ.ศ. 2550-2556

(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ปี	รวม	สินค้า				
		สินค้าเกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	สินค้าอุตสาหกรรม	สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	สินค้าอื่นๆ
2550	153,865.0	15,167.7	9,489.5	120,562.4	7,181.0	1,464.6
2551	177,775.2	20,139.4	11,714.0	133,834.9	11,734.7	352.3
2552	152,426.3	16,429.9	11,264.5	116,411.4	8,055.7	265.0
2553	193,298.1	21,526.1	13,222.9	148,498.6	10,050.5	0.0
2554	222,579.2	29,042.3	17,476.9	162,808.0	13,252.0	0.0
2555	229,518.8	23,685.8	18,149.8	172,341.0	15,342.2	0.0
2556	74,375.9	7,706	5,817.3	56,209.0	4,643.5	0.0

(ม.ค.-ม.ย.)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2556)

ตารางที่ 2

อัตราการแข่งขันตัวสินค้าของไทย
ปี พ.ศ. 2550-2556

(หน่วย: ร้อยละ)

ปี	รวม	สินค้า		สินค้าแร่		สินค้าอื่นๆ
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม	และเชื้อเพลิง	
2550	18.61	15.51	19.06	20.81	4.15	-31.30
2551	15.54	32.78	23.44	11.00	63.41	-99.97
2552	-14.26	-18.42	-3.84	-13.05	-31.35	-100.00
2553	26.81	31.02	17.39	27.27	24.76	N/A
2554	15.15	34.92	32.17	9.64	31.85	N/A
2555	3.12	-18.44	3.85	5.86	15.77	N/A
2556	3.93	-1.52	-3.41	6.79	-8.55	N/A

(ม.ค.-ม.ย.)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2556)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) นั้นมีเป้าหมายในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนอย่างสะดวกมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและจำหน่ายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก ดังนั้นการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นี้จะทำให้สินค้าเกษตรสามารถเคลื่อนย้ายผ่านกลไกการขนส่งได้อย่างเสรี มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2555)

จะเห็นได้ว่าภาคการส่งออกมีความสำคัญกับเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการขยายตัว โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าเกษตร โดยเฉพาะการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้มูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารของไทยในอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียนจะทำให้ทราบถึงศักยภาพการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของประเทศสมาชิกอาเซียน ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการตระหนักถึงศักยภาพในการส่งออกเพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของตนเอง รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับการเสริมศักยภาพและความสามารถในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล อีกทั้งยังสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าในขั้นต่อไป

2.

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาสถานการณ์การส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ 3 ชนิดคือ ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลาหรือสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ธัญพืช น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาลของประเทศไทย
- 2) ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ 3 ชนิด คือ ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลาหรือสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ธัญพืช น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาลของประเทศสมาชิกอาเซียน
- 3) ศึกษาศักยภาพการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน

3.

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1

ทฤษฎีความได้เปรียบ

โดยสมบูรณ์

(LAW OF ABSOLUTE

ADVANTAGE)

การค้าระหว่างประเทศสองประเทศจะได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ โดยถ้าทั้งสองประเทศมีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าสองชนิดแตกต่างกัน ประเทศทั้งสองจะมีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน โดยจะผลิตและส่งออกสินค้าที่มีประสิทธิภาพมากกว่า หรือได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ แล้วนำเข้าสินค้าที่มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าหรือเสียเปรียบอย่างสมบูรณ์ การได้เปรียบอย่างสมบูรณ์เป็นการเปรียบเทียบจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมุ่งปัจจัยการผลิตไปในสินค้าที่ได้เปรียบ การแบ่งกันผลิตเฉพาะสินค้าที่ได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ แล้วแลกเปลี่ยนกัน ในที่สุดจะทำให้การใช้ทรัพยากรของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ยังมีความบกพร่องอยู่หลายประการ เนื่องจากข้อสมมติฐานต่างๆมีลักษณะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เช่น หากประเทศใดประเทศหนึ่งมีการได้เปรียบโดยเด็ดขาดในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิดหรือหลายๆ ชนิดพร้อมกัน ในขณะที่อีกประเทศหนึ่งไม่มีการได้เปรียบโดยเด็ดขาดในการผลิตสินค้าชนิดใดเลย หากเป็นเช่นนั้น การค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้หรือไม่และจะเป็นไปในลักษณะใด ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศจะเป็นของประเทศไทย เป็นต้น

3.2

ทฤษฎีความได้เปรียบ

โดยเปรียบเทียบ

(THEORY OF COMPARATIVE

ADVANTAGE)

ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการค้าว่าสามารถเกิดขึ้นได้ แม้ประเทศหนึ่งจะมีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศอื่นในการผลิตสินค้าทุกชนิด โดยประเทศที่ได้เปรียบทุกสินค้าควรมุ่งผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบมากที่สุด และประเทศที่เสียเปรียบทุกสินค้าควรมุ่งผลิตในสินค้าที่ตนเสียเปรียบน้อยที่สุด หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าประเทศต่างๆจะได้รับประโยชน์จากการค้า เมื่อแต่ละประเทศเลือกที่จะผลิตและส่งออกสินค้าตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เชื่อว่าแรงงานเป็นปัจจัยในการผลิตเพียงชนิดเดียวซึ่งเป็นต้นทุนการผลิต และแรงงานจะถูกใช้ไปในสัดส่วนคงที่ในการผลิตสินค้าทุกชนิด ข้อจำกัดของทฤษฎี คือ การพิจารณาปัจจัยแรงงานเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาต้นทุนการผลิตเพียงอย่างเดียว

ทั้งที่ในความเป็นจริงนั้นนอกจากคุณภาพของแรงงานที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบต่อการผลิตสินค้าแล้ว การผลิตสินค้ายังต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ เช่น ที่ดิน และทุนประกอบด้วย ซึ่งปัจจัยการผลิตเหล่านี้สามารถใช้ทดแทนกันได้ ดังนั้นปริมาณแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าจึงไม่ได้เป็นเครื่องวัดมูลค่าของสินค้านั้นได้อย่างถูกต้อง

3.3

ดัชนีความสามารถ

ในการส่งออก

(EXPORT SPECIALIZATION INDEX)

ดัชนีความสามารถในการส่งออกนี้ เป็นการแก้ไขการวัดความได้เปรียบด้วยเปรียบเทียบเล็กน้อย ซึ่งในส่วนของ การวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้นส่วนมากจะวัดโดยตลาดที่เฉพาะเจาะจงหรือกับหุ้นส่วนด้วยตนเองเท่านั้น ดัชนีความสามารถในการส่งออกนี้จะกำหนดข้อมูลความสามารถในการส่งออกสินค้าของประเทศและคำนวณเป็นอัตราส่วนของส่วนแบ่งของสินค้าในการส่งออกทั้งหมดของประเทศต่อส่วนแบ่งของผลิตภัณฑ์นี้ในการนำเข้าสู่ตลาดที่เฉพาะเจาะจงหรือหุ้นส่วนด้วยตนเองมากกว่าส่วนแบ่งในการส่งออกโลก

$$ES = \frac{x_{ij} / X_{it}}{m_{kj} / M_{kt}}$$

ซึ่ง x_{ij} และ X_{it} เป็นค่าส่งออกของประเทศ i ในผลิตภัณฑ์ j ตามลำดับ m_{kj} และ M_{kt} เป็นมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ j ในตลาด k และการนำเข้ารวมในตลาด k ซึ่งการหาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกนี้มีความคล้ายคลึงกับการหาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการที่ค่าดัชนีต่ำกว่าความเป็นเอกภาพแสดงว่ามีการเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า และถ้าค่าดัชนีสูงกว่าความเป็นเอกภาพแสดงว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก

3.4

ทฤษฎีส่วนแบ่งการตลาด

(MARKET SHARE)

ส่วนแบ่งการตลาดเกิดขึ้นจากความสามารถในการขายสินค้าหนึ่งๆ ในตลาดแห่งหนึ่ง เป็นสัดส่วนของการส่งออกมูลค่าสินค้า i ของประเทศ j ที่เข้าสู่ตลาด m เปรียบเทียบกับการส่งออกสินค้า i ของโลกที่เข้าสู่ตลาด m ดังสมการนี้

$$MSi_{j-m} = \frac{Xi_{j-m}}{Xi_{w-m}}$$

โดยที่

MSi_{j-m} = ส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้า i ของประเทศ j

Xi_{j-m} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i จากประเทศ j ไปยังประเทศ m

Xi_{w-m} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i จากโลกไปประเทศ m

i = รายการสินค้า

w = โลก

j = ประเทศผู้ส่งออก

4.
วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรสำคัญ 3 ชนิด คือ ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลาหรือสัตว์น้ำ จำพวกคริสต์ชาติเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ธัญพืช น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาลของประเทศสมาชิกอาเซียน มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิด จากตลาดโลกสู่ประเทศสมาชิกอาเซียน และข้อมูลการส่งออกสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิด ไปยังตลาดโลก ซึ่งเป็นข้อมูลรายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2554 อีกทั้งยังพิจารณาสถานการณ์การส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทยและศักยภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนอีกด้วย

ตารางที่ 3
ข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ข้อมูลดำเนินงานวิจัย	ที่มา
สถานการณ์การส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย	ITC calculations based on UN comtrade statistics, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, หนังสือพิมพ์แนวหน้า, ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย
มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16, 10 และ 17 ของประเทศสมาชิกอาเซียน	International Trade Center
มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16, 10 และ 17 จากตลาดโลกสู่ประเทศสมาชิกอาเซียน	International Trade Center
มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16, 10 และ 17 ในตลาดโลก	International Trade Center
ศักยภาพของประเทศไทย	Asian Development Bank, ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถแบ่งขั้นตอนการศึกษาเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออก, การหาค่าส่วนแบ่งตลาดรวม, การหาค่าผลกระทบรวมซึ่งมาจากผลรวมของผลกระทบทางโครงสร้างกับผลกระทบทางการดำเนินงาน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การหาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออก (Export Specialization Index) สามารถหาค่าได้จากสมการที่ ① คือ

$$XSP_i^k = \frac{\frac{X_{iw}^k}{X_{ww}^k - X_{wi}^k}}{\sum_{k=1}^n \frac{X_{iw}^k}{\sum_{k=1}^n (X_{ww}^k - X_{wi}^k)}} \quad \text{①}$$

XSP_i^k จะวัดค่าสำหรับแต่ละสินค้า k เป็นส่วนแบ่งในการส่งออกของประเทศ i กับส่วนที่เหลือในตลาดโลก โดยเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งในการส่งออกของประเทศ i กับสินค้าเกษตรและอาหารทั้งหมด

โดยที่

$$\begin{aligned} X_{iw}^k &= \text{มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร } k \text{ จากประเทศ } i \text{ ไปยังตลาดโลก} \\ X_{wi}^k &= \text{มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร } k \text{ จากตลาดโลกไปยังประเทศ } i \\ X_{ww}^k &= \text{มูลค่าการส่งออกสินค้า } k \text{ ในตลาดโลก} \end{aligned}$$

2. การหาค่าส่วนแบ่งตลาดรวม (Aggregate Market Share) เป็นแนวความคิดในการมองตลาดแบบไม่แยกความแตกต่าง เป็นตลาดที่มองว่าตลาดมีความต้องการ ความชอบ พฤติกรรมในการซื้อและการตัดสินใจในการซื้อสินค้าที่เหมือนกัน ซึ่งสามารถหาค่าได้จากสมการที่ ②

$$AMS_{iw} = \frac{\sum_j X_{ij}}{X_{ww}} = \frac{X_{iw}}{X_{ww}} \quad \text{②}$$

$$\text{ดังนั้น } AMS_{iw} = \sum_j p_{ij} P_j$$

ตามเอกสารงานวิจัยของ Revell และ Lui (2007) และเพื่อวางดัชนีล่างของสินค้า k ได้ง่าย

$$p_{ij} = \frac{X_{ij}}{X_{wj}}$$

$$P_j = \frac{X_{wj}}{X_{ww}} ; \sum_j P_j = 1$$

เพื่อการง่ายต่อการคำนวณ เราจะกำหนด $AMS_{ij} = p_{ij} P_j$ จะได้สมการที่ ③

$$AMS_{iw} = \sum_j AMS_{ij} \quad \text{③}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} AMS_{iw} &= \text{ค่าส่วนแบ่งตลาดรวมของการค้าโลกโดยรวมของประเทศส่งออก } i \\ X_{ij} &= \text{มูลค่าการส่งออกจากประเทศ } i \text{ สู่อุปประเทศ } j \\ X_{wj} &= \text{มูลค่าการส่งออกสินค้าในตลาดโลกสู่ประเทศประเทศ } j \\ p_{ij} &= \text{ส่วนแบ่งของตลาดประเทศ } j \text{ ของประเทศ } i \\ P_j &= \text{ส่วนแบ่งของการค้าสินค้าของประเทศนำเข้า } j \end{aligned}$$

3. การหาค่าผลกระทบรวม (Total Effect) ในช่วงเวลา t ระหว่างช่วงเวลานำ $t = \beta$ และช่วงเวลาที่สุดท้าย $t = \varphi$ ค่าผลกระทบโดยรวมของการเปลี่ยนแปลงค่า AMS ของประเทศ i สามารถหาได้จากสมการที่ ④

$$TE_{iw} = \sum_j E_{ij}^t \quad \text{④}$$

โดยที่

$$E_{ij}^t = \Delta AMS_{ij}^t \text{ และ } \Delta AMS_{ij}^t = \Delta AMS_{ij}^\varphi - AMS_{ij}^\beta$$

ผลกระทบรวมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทั้งการเปลี่ยนแปลงในส่วนแบ่งทางการตลาดทางภูมิภาคของประเทศ i ที่ถูกปรับสำหรับการเปลี่ยนแปลงในส่วนแบ่งการค้าโลกของประเทศนำเข้า สามารถหาได้จากสมการที่ ⑤

$$TE_{iw}^t = SE_{iw}^t - PE_{iw}^t \quad \text{⑤}$$

SE คือ ค่าผลกระทบทางโครงสร้าง และ PE คือ ค่าผลกระทบทางการดำเนินงาน หาได้จาก

3.1 การหาค่าผลกระทบทางโครงสร้าง (Structural Effect: SE) โดยมีค่า AMS ที่จำเป็นในการหาค่าซึ่งแยกออกเป็น 3 สมการ ได้แก่

$$AMS_{iw}^{f\beta} = \sum_j p_{ij}^\beta P_j^\varphi \quad \text{⑥}$$

$$AMS_{iw}^\beta = \sum_j p_{ij}^\beta P_j^\beta \quad \text{⑦}$$

$$AMS_{iw}^\varphi = \sum_j p_{ij}^\varphi P_j^\varphi \quad \text{⑧}$$

ค่าผลกระทบทางโครงสร้าง (SE) ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนแบ่งโครงสร้างของการค้าโลกเมื่อเปรียบเทียบกับปีฐาน สามารถหาได้จากสมการที่ ⑨

$$SE_{iw}^t = AMS_{iw}^{f\beta} - AMS_{iw}^\beta \quad \text{⑨}$$

3.2 การหาค่าผลกระทบทางการดำเนินงาน (Performance Effect: PE) ค่าผลกระทบทางการดำเนินงาน (PE) ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนทางภูมิภาคของการค้าในประเทศ i สามารถหาได้จากสมการที่ ⑩

$$PE_{iw}^t = AMS_{iw}^\alpha - AMS_{iw}^\beta \quad \text{⑩}$$

5.

ผลการวิจัย

5.1

ผลการศึกษาดัชนี

ความสามารถในการส่งออก

ศึกษาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน หากค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าสินค้าเกษตรชนิดนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก หากมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าสินค้าเกษตรชนิดนั้นมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก แต่หากค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกเท่ากับ 1 แสดงว่าสัดส่วนสินค้าเกษตรส่งออกของประเทศนั้นเท่ากับสัดส่วนสินค้าเกษตรส่งออกของโลก

ตารางที่ 4

ดัชนีความสามารถในการส่งออก
สินค้าเกษตรรหัส 16, 10 และ 17
ปี พ.ศ. 2550-2554

ดัชนี ความสามารถ ในการส่งออก	ประเทศ	พ.ศ.				
		2550	2551	2552	2553	2554
สินค้าเกษตร รหัส 16	กัมพูชา	0.0111	0.0151	0.0812	0.0017	0.0010
	อินโดนีเซีย	0.6364	0.6075	0.7872	0.6554	0.7082
	ลาว	0.0045	0.0023	0.0022	0.0023	0.0025
	มาเลเซีย	0.2345	0.1976	0.2354	0.2069	0.1763
	ฟิลิปปินส์	1.7126	2.5901	2.9430	2.4153	1.7763
	สิงคโปร์	0.4360	0.3429	0.2762	0.3220	0.2902
	ไทย	6.6074	6.7963	6.8450	7.0317	6.8019
สินค้าเกษตร รหัส 10	เวียดนาม	1.2898	1.3881	1.5213	2.1594	2.2101
	กัมพูชา	2.3333	1.7469	2.9037	5.5871	6.2195
	อินโดนีเซีย	0.0260	0.0221	0.0151	0.0110	0.0040
	ลาว	2.6672	2.4293	5.1121	4.0506	2.6056
	มาเลเซีย	0.0019	0.0012	0.0017	0.0026	0.0024
	ฟิลิปปินส์	0.0046	0.0120	0.0064	0.0033	0.0053
	สิงคโปร์	0.0684	0.0132	0.0354	0.0483	0.0714
ไทย	2.5327	2.8854	3.0780	2.8999	2.4811	
เวียดนาม	1.9927	2.4956	2.9328	2.6358	1.9189	

ดัชนี ความสามารถ ในการส่งออก	ประเทศ	พ.ศ.				
		2550	2551	2552	2553	2554
สินค้าเกษตร รหัส 17	กัมพูชา	0.1073	0.0046	0.0450	1.4616	1.7091
	อินโดนีเซีย	0.1822	0.2179	0.2331	0.1833	0.1621
	ลาว	0.0259	0.0521	3.1803	0.5424	0.4208
	มาเลเซีย	0.3901	0.2156	0.2530	0.2950	0.2618
	ฟิลิปปินส์	1.3432	1.1934	1.5838	0.6999	2.3138
	สิงคโปร์	0.8099	0.9513	0.7105	0.8203	0.7032
	ไทย	2.3708	2.3861	2.6212	2.3659	3.1188
เวียดนาม	0.1540	0.1987	0.2098	0.1743	0.1464	

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4 ผลการหาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554 พบว่าประเทศฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนามมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16 ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกทุกปีที่ทำการศึกษา โดยมีแนวโน้มในการได้เปรียบมากขึ้น ในขณะที่ประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 10 พบว่าประเทศกัมพูชา ลาว ไทย และเวียดนามมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 10 ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 10

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสามารถในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 17 พบว่าประเทศกัมพูชา ลาว ฟิลิปปินส์ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 17 มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 17 เพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 17

5.2

ผลการศึกษาค่าส่วนแบ่ง ตลาดรวม

ศึกษาค่าส่วนแบ่งตลาดรวมของสินค้าเกษตรส่งออกของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยหากมีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมสูงแสดงว่า ประเทศนั้นมีความสามารถในการครองส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกสินค้านั้นๆ มาก หากมีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมน้อย แสดงว่าประเทศนั้นมีความสามารถในการครองส่วนแบ่งตลาดส่งออกสินค้านั้นๆ น้อย

ตารางที่ 5

ค่าส่วนแบ่งตลาดรวมสินค้าเกษตร
รหัส 16, 10 และ 17
ปี พ.ศ. 2550-2554

ส่วนแบ่ง ตลาดรวม	ประเทศ	พ.ศ.				
		2550	2551	2552	2553	2554
สินค้าเกษตร รหัส 16	กัมพูชา	0.00	0.00	0.07	0.00	0.00
	อินโดนีเซีย	3.61	5.08	4.33	4.71	8.06
	ลาว	1.27	2.09	2.77	3.13	5.52
	มาเลเซีย	13.46	18.55	19.17	17.18	16.95
	ฟิลิปปินส์	4.94	4.13	2.18	2.45	2.34
	สิงคโปร์	22.70	20.30	14.30	16.40	16.69
	ไทย	47.32	39.79	44.57	45.67	48.11
	เวียดนาม	6.70	10.06	12.62	10.45	2.33
สินค้าเกษตร รหัส 10	กัมพูชา	0.24	0.12	0.12	0.12	0.65
	อินโดนีเซีย	1.65	1.39	0.90	0.62	0.37
	ลาว	0.17	0.14	0.89	0.32	0.65
	มาเลเซีย	0.10	0.07	0.07	0.12	0.19
	ฟิลิปปินส์	0.05	0.10	0.04	0.02	0.03
	สิงคโปร์	1.63	0.22	0.54	0.75	2.31
	ไทย	35.54	43.23	33.34	39.83	35.55
เวียดนาม	60.62	54.73	64.10	58.22	60.25	
สินค้าเกษตร รหัส 17	กัมพูชา	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00
	อินโดนีเซีย	3.70	5.30	4.55	3.87	3.13
	ลาว	0.63	0.67	0.51	0.81	0.50
	มาเลเซีย	13.28	8.66	8.61	8.88	6.80
	ฟิลิปปินส์	4.56	3.76	4.86	2.40	4.55
	สิงคโปร์	6.01	4.98	3.71	5.68	3.42
	ไทย	71.20	75.37	75.02	76.82	79.95
	เวียดนาม	0.63	1.26	2.73	1.51	1.64

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 5 ผลการหาค่าส่วนแบ่งตลาดรวม ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 จะเห็นได้ว่า
ค่าส่วนแบ่งตลาดรวมสินค้าเกษตรรหัส 16 ของประเทศไทยมีค่ามากที่สุดทุกปีที่ทำการศึกษา
เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยมีความสามารถ
ในการครองตลาดในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16 มากที่สุด ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
มีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมเป็นลำดับที่สองและสามตามลำดับซึ่งทั้งสองประเทศมีความสามารถ
ในการครองตลาดที่พอๆ กัน ส่วนประเทศที่มีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเทศ
กัมพูชา แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการครองตลาดของประเทศกัมพูชายังคงมีน้อยมาก
ผลการหาค่าส่วนแบ่งตลาดรวมสินค้าเกษตรรหัส 10 พบว่า ประเทศเวียดนามมีค่าส่วนแบ่ง
ตลาดรวมมากที่สุดทุกปีที่ทำการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ แสดง
ให้เห็นว่าประเทศเวียดนามมีความสามารถในการครองตลาดที่สูงมากและรักษาส่วนแบ่ง
การตลาดไว้อย่างดี รองลงมาได้แก่ประเทศไทย สิงคโปร์ ตามลำดับ โดยประเทศไทยมีค่า
ส่วนแบ่งตลาดรวมที่ผันผวนขึ้นลงทุกปี ส่วนประเทศสิงคโปร์นั้นมีส่วนแบ่งตลาดรวม
ที่เพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าสิงคโปร์มีความสามารถในการครองตลาดเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาค่าส่วนแบ่งตลาดรวมสินค้าเกษตรรหัส 17 พบว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการครองตลาดที่สูงมากและสามารถรักษาส่วนแบ่งการตลาดไว้อย่างดี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นพบว่า ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์มีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมรองลงมา ส่วนประเทศที่มีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเทศกัมพูชา แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการครองตลาดของประเทศกัมพูชายังคงมีน้อยมากในสินค้าประเภทนี้

ผลการศึกษาค่าผลกระทบทางโครงสร้าง ค่าผลกระทบทางการดำเนินงาน และค่าผลกระทบรวม ศึกษาผลกระทบทางโครงสร้าง ผลกระทบทางการดำเนินงาน และผลกระทบรวม หากผลการศึกษาผลกระทบทางโครงสร้างมีค่าเป็นบวก แสดงว่ามีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดที่มีส่วนแบ่งการนำเข้าเพิ่มขึ้น หากผลกระทบทางการดำเนินงานมีค่าเป็นบวก แสดงว่าสามารถรักษาการส่งออกไปยังตลาดที่มีอยู่ได้ ส่วนผลกระทบรวมเป็นผลรวมระหว่างผลกระทบทางโครงสร้างกับผลกระทบทางการดำเนินงาน แสดงถึงการพัฒนาการเข้าถึงตลาดและรักษาตลาดเดิม

ตารางที่ 6

ค่าผลกระทบทางโครงสร้าง
ค่าผลกระทบทางการดำเนินงาน
และค่าผลกระทบรวมของสินค้าเกษตร
รหัส 16, 10 และ 17
ปี พ.ศ. 2550-2554

	ประเทศ	SE	PE	TE
สินค้าเกษตร รหัส 16	กัมพูชา	0.0000000005	0.0000000003	0.0000000008
	อินโดนีเซีย	0.0004572007	-0.0000780998	0.0003791009
	ลาว	-0.0000000137	-0.0000783630	-0.0000783767
	มาเลเซีย	0.0005240805	-0.0000257489	0.0004983316
	ฟิลิปปินส์	0.0005025884	-0.0012914600	-0.0007888715
	สิงคโปร์	0.0005532013	-0.0001365018	0.0004166996
	ไทย	0.0070473208	-0.0063916369	0.0006556839
	เวียดนาม	0.0029818507	-0.0032366469	-0.0002547963
	สินค้าเกษตร รหัส 10	กัมพูชา	0.0000112784	0.0000619670
อินโดนีเซีย		-0.0000219864	-0.0002771311	-0.0002991175
ลาว		0.0000394116	0.0001581796	0.0001975912
มาเลเซีย		0.0000046029	0.0000102125	0.0000148154
ฟิลิปปินส์		0.0000018505	-0.0000068654	-0.0000050149
สิงคโปร์		0.0002450622	-0.0001607575	0.0000843047
ไทย		0.0006903686	-0.0017298325	-0.0010394639
เวียดนาม		0.0021281198	-0.0039735740	-0.0018454542
สินค้าเกษตร รหัส 17		กัมพูชา	0.0000000000	0.0000000762
	อินโดนีเซีย	0.0005241096	-0.0004146814	0.0001094282
	ลาว	0.0000020277	0.0000522969	0.0000543245
	มาเลเซีย	0.0004519342	-0.0018228612	-0.0013709270
	ฟิลิปปินส์	0.0008999526	-0.0004901644	0.0004097882
	สิงคโปร์	0.0004759146	-0.0009601207	-0.0004842062
	ไทย	0.0037466767	0.0061449057	0.0098915824
	เวียดนาม	0.0000304249	0.0004272246	0.0004576494

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการศึกษาค่าผลกระทบบรวมสินค้าเกษตรรหัส 16 พบว่า ประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย มีค่าเป็นบวก แสดงว่ามีการรักษาตลาดการส่งออกเดิมและการเข้าถึงตลาดส่งออกใหม่ในสินค้าเกษตรรหัส 16 ได้ดี แต่ประเทศลาว ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มีค่าเป็นลบแสดงให้เห็นว่าต้องมีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดและรักษาการครองตลาดส่งออกเดิมให้มากขึ้นโดยอาจจะใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรได้ ส่วนค่าผลกระทบทางโครงสร้างเกือบทุกประเทศเป็นบวก แสดงว่ามีโครงสร้างในการส่งออกที่ดี มีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดที่มีส่วนแบ่งการนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่วนค่าผลกระทบทางการดำเนินงานนั้น มีค่าเป็นลบเกือบทุกประเทศ แสดงว่ายังประสบปัญหาในการส่งออกไปยังตลาดที่มีอยู่

ผลการศึกษาค่าผลกระทบบรวมสินค้าเกษตรรหัส 10 พบว่าประเทศกัมพูชา ลาว มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่ามีการรักษาตลาดการส่งออกเดิมและการเข้าถึงตลาดส่งออกใหม่ในสินค้าเกษตรรหัส 10 ได้ดี ส่วนประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม มีค่าเป็นลบแสดงให้เห็นว่าต้องมีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดและรักษาการครองตลาดส่งออกเดิมให้มากขึ้นโดยอาจใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกเช่นเดียวกัน ส่วนค่าผลกระทบทางโครงสร้างเกือบทุกประเทศเป็นบวก แสดงว่ามีโครงสร้างในการส่งออกที่ดี มีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดที่มีส่วนแบ่งการนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่วนค่าผลกระทบทางการดำเนินงานนั้นมีค่าเป็นบวกในประเทศกัมพูชา ลาว มาเลเซีย แสดงว่ามีการดำเนินงานที่ดี สามารถรักษาการส่งออกไปยังตลาดที่มีอยู่ได้

ผลการศึกษาค่าผลกระทบบรวมสินค้าเกษตรรหัส 17 พบว่ามีค่าเป็นบวกเกือบทุกประเทศ แสดงให้เห็นว่าประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่มีการรักษาตลาดการส่งออกเดิมและการเข้าถึงตลาดส่งออกใหม่ในสินค้าเกษตรรหัส 17 ได้ดี ยกเว้นประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ที่มีค่าเป็นลบ แสดงว่าทั้งสองประเทศนี้ต้องมีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดและรักษาการครองตลาดส่งออกเดิมให้มากขึ้นโดยอาจใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกเช่นเดียวกัน ส่วนค่าผลกระทบทางโครงสร้างของทุกประเทศเป็นบวก แสดงว่ามีโครงสร้างในการส่งออกที่ดี มีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดที่มีส่วนแบ่งการนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่วนค่าผลกระทบทางการดำเนินงานนั้นมีค่าเป็นบวกในประเทศกัมพูชา ลาว ไทย เวียดนาม แสดงว่ามีการดำเนินงานที่ดี สามารถรักษาการส่งออกไปยังตลาดที่มีอยู่ได้

6.

สรุปผลการศึกษา

ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 16 ประเภทของปรงแตงจากเนื้อสัตว์ ปลาหรือสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสก์ หรือจากสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม โดยที่ประเทศไทยมีความสามารถในการครองตลาดในการส่งออกได้มากที่สุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านพื้นที่การเกษตรและทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีการทำการประมงในหลายพื้นที่ของประเทศ มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบการคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศจากแหล่งทำเลที่ตั้งในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการส่งออกสินค้าประเภทนี้ให้เพิ่มขึ้น (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมอาเซียน, 2555) ส่วนประเทศกัมพูชานั้นมีความสามารถในการครองตลาดที่น้อยมากเนื่องจากมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างต่ำ ประเทศสมาชิกอาเซียน

ส่วนใหญ่มีการรักษาตลาดการส่งออกเดิมและการเข้าถึงตลาดส่งออกใหม่ในสินค้าเกษตร รหัส 16 ได้ดี ยกเว้นประเทศลาว ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ที่ต้องมีการพัฒนาการเข้าถึงตลาด และรักษาการครองตลาดส่งออกเดิมมากขึ้น

ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 10 ประเภทธัญพืช ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว ไทย และเวียดนาม โดยที่ประเทศเวียดนาม มีความสามารถในการครองตลาดในการส่งออกได้มากที่สุดและสามารถรักษาส่วนแบ่งการตลาดไว้อย่างดี เนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก ภาครัฐบาล มีการใช้นโยบายไม่มีข้อจำกัดทางการค้าหรือโควตานำเข้า มีการส่งเสริมระบบการคมนาคม รวมถึงเมื่อพิจารณาความสามารถทางการแข่งขันระหว่างประเทศพบว่า เวียดนามเป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้นในสินค้าประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรกรรม (*สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย, 2551*) รองลงมาได้แก่ ประเทศไทยและสิงคโปร์ โดยประเทศกัมพูชา ลาว มาเลเซีย และสิงคโปร์มีการรักษาตลาดการส่งออกเดิมและการเข้าถึงตลาดส่งออกใหม่ในสินค้าเกษตรรหัส 16 ได้ดี ส่วนประเทศลาว ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ยังต้องมีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดและรักษาการครองตลาดส่งออกเดิมให้มากขึ้น

ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 17 ประเภทน้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาล ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว ฟิลิปปินส์ และไทย โดยที่ประเทศไทยมีความสามารถในการครองตลาดในการส่งออกสินค้าประเภทนี้มากที่สุดและสามารถรักษาส่วนแบ่งการตลาดไว้อย่างดี โดยที่ประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์มีค่าส่วนแบ่งตลาดรวมเป็นลำดับที่สองและสามตามลำดับ โดยส่วนใหญ่แล้วประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ มีส่วนแบ่งตลาดที่ค่อนข้างผันผวน แต่ความสามารถในการครองตลาดของประเทศกัมพูชา ยังคงมีน้อยมากในสินค้าประเภทนี้ ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ต้องมีการพัฒนาการเข้าถึงตลาดและรักษาการครองตลาดส่งออกเดิมให้มากขึ้น

7. การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความสามารถในการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน เมื่อพิจารณาผลการศึกษาแล้ว พบว่าผลที่ได้มีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบการส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทยไปกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม (*จิราวรรณ โกษฐ์, 2552*) ที่พบว่าสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมี 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป น้ำตาลทราย ซึ่งเป็นสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในทุกประเทศที่ทำการศึกษา นอกจากนี้แล้วผลการศึกษาที่ไต้หวันยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน (*ชาคริต ศิริรัตน์, 2549*) ซึ่งพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเกษตร 23 ชนิด ซึ่งมีสินค้าเกษตรที่แบ่งตามรหัสฮาร์โมนี 6-digit ได้แก่ สินค้ารหัส 100630 ประเภทข้าวที่สีบ้างแล้วหรือทั้งหมด จะขัดหรือไม่ขัดก็ตาม สินค้ารหัส 100640 ประเภทปลายข้าว ซึ่งจัดอยู่ในสินค้าเกษตรรหัส 10 ประเภท ธัญพืช ดังที่ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษา

8.

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาสถานการณ์การส่งออกสินค้าเกษตรรหัส 10 ประเภท รัฐบาลพบว่าสินค้าประเภทนี้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกมาก แต่ยังมีปัญหาในปริมาณการส่งออกที่ลดลง โดยเฉพาะสินค้าประเภทข้าวอันเนื่องมาจากระบบการค้าข้าวระหว่างประเทศเกิดการชะลอตัว ราคาข้าวของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งและสูงกว่าตลาดโลก รัฐบาลควรจะมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้นโยบายในการลดราคาข้าวส่งออกให้สอดคล้องกับตลาดโลก ลดการใช้กลยุทธ์เดิมในการทำตลาดส่งออกที่เน้นคุณภาพและขายในราคาสูง จะทำให้มูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทนี้เพิ่มสูงขึ้น

2. จากการศึกษาพบว่า สินค้าเกษตรรหัส 10 โดยเฉพาะสินค้าประเภทข้าวประสบปัญหาคู่แข่งในการส่งออกข้าวพยายามพัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อแข่งขันแย่งชิงตลาดกับไทยโดยเฉพาะประเทศเวียดนาม ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายโดยการสนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรมการพัฒนาพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกร เพื่อจะเป็นนโยบายในพัฒนาประสิทธิภาพของเกษตรกรและแรงงานด้านการเกษตร ช่วยปรับปรุงภาคการเกษตรให้ทันสมัยและเพิ่มระดับผลผลิต เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของเกษตรกรในการพัฒนาพันธุ์ข้าวไทยสู่ตลาดโลก

3. จากผลการศึกษาร่วมแบ่งตลาดการส่งออกสินค้าเกษตรทั้ง 3 ชนิด พบว่าประเทศไทยสามารถรักษาส่งออกได้มากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ โดยส่วนหนึ่งมีผลมาจากความร่วมมือกันระหว่างประเทศ ดังนั้นรัฐบาลควรมีการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ โดยร่วมมือกันในระหว่างกลุ่มประเทศที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือหลายกลุ่มกลุ่มประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างใกล้ชิด เพื่อผ่อนคลายข้อจำกัดทางการค้าและส่งเสริมให้การค้ามีความเป็นเสรีมากขึ้น เช่น การลดมาตรการภาษีและไม่ใช้ภาษี การลดมาตรการกีดกันทางการค้าและมาตรการที่บิดเบือนทางการค้าต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ. กรมอาเซียน. (2555). **การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (ค.ศ.2015)**. สืบค้นจาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20121128-164605-461529.pdf>
- จิราวรรณ โกช่วย. (2552). **การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทยไปกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม**. (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
- ชาคริต ศิริรัตน์. (2549). **ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน**. (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
- บัณฑิต กล่อมเกลี้ยง. (2552, 3 พฤษภาคม). **สินค้าเกษตรไทย สร้างความเชื่อมั่นชาวโลก ในฐานะผู้นำการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย. ไทยโพสต์**.
- ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2555). **จุดเด่นและข้อได้เปรียบของประเทศไทยที่ดีกว่าประเทศอื่นในอาเซียน**. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.thai-aec.com/134>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). **สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายชี้ AEC เป็นผลดีกับการส่งออกน้ำตาลของไทย**. สืบค้นจาก <http://www.kasikornresearch.com/th/k-econanalysis/pages/ViewSummary.aspx?docid=28676>
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). **โครงสร้างสินค้าออกของไทยปี 2535-2556**. สืบค้นจาก http://www.ops3.moc.go.th/infor/Export/stru1/struct_export/report.asp
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2554). **สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ**. สืบค้นจาก <http://www.oae.go.th/download/journal/trade-eco54.pdf>
- สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย. (2551). **ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐสิงคโปร์**. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์, จาก http://www.asean-thailand.org/1/Vietnam_Info.pdf
- PPR Global Express. (2007). **ความสำคัญของการส่งออก**. สืบค้นจาก <http://ppr-express.blogspot.com>.
- Xue, L., & Revell, B.J. (2009). Which way forward for China's export?. **British Food Journal**, 111(1), 26-43.